

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

התוכן

- 3 כיבוש הגשר על הפרת הפילדמרשל סיר ז'ו. סלים
- 8 מקטיקת-העשן של הגרמנים הבריג'נז'י א. ה. ואיט
- מטוליהרימונים הננדי-מנקי הרוסי בפעולה
- 21 לפי הקול' פ. גבריקוב
- 26 יגעת — מצאת
- 27 מרד-הספרים

צבא הגנה לישראל
הוצאת מערכות

מערכות בית-ההוצאה של צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי
סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
"מערכות": קצין-העריכה רביסון משה ברימר
"צקלון": קצין-העריכה שרגא גפני
"מערכות-ים": קצין-העריכה רביסון עזרא להד

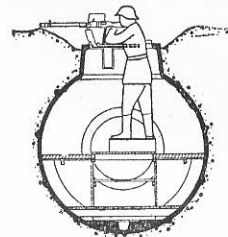
ספרים להנצחת החייל: העורך: ראובן אבינעם

מוכירת המערכת: מרים נתנאל

המערכת והמנהלה: הקריה-ת"א, רח' ג' מס. 1

תמונת השער "בונקר-כדורי" שביצרי

"העצם המוזר" המזכיר פצת-ענק או מוקשי-ימי, שעל גבי השער, אינו אלא בונקר-כדורי מוכן-מראש המיוצר בשביצריה. הוא נחלק לששה חלקים מטלטלים, שאותם מרכיבים רק במקום הצבת הבונקר. כל כוחו הרב הוא בתוצרתו (המושטתת על עקרון "ביצת קולומבוס")! שכן עובי חלקיו עשויי הבטון המזוין הוא רק 4 ס"מ. הבונקר, שיש המייחסים לו ערך מיוחד במצבי לוחמה גרעינית, נועד במלחמה"ע ה' לשמש כמוצב-קרב לחמישה איש, וכן כמחפה בהרעשות. בציור שלמטה נראה חתך-אנכי של בונקר-כדורי מאויש.

"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב

כיבוש הגשר על הפרת

הפילדמרשל סיר וו. סלים

(המשך מחוברת 86)

נמצאנו במרכז דיר־אז'ור, ברחוב בו נכנסנו העירה. ראיתי רחוב רחבי־ידיים, המתחבר בזוית ישרה עם הרחוב שלנו, ושיערתני שהוא מוליך אל הגשר, ועל כן פנינו ונסענו לאורכו במכונית ה„סטיישן־וואגון“ שלנו. הרחוב היה ריק לגמרי, פרט לקבוצה של „רובאי כוח הגבול“ בפיקודו של קצין בריטי, שהתעתד להתקדם אל הגשר ולכבושו. הקצין אמר לנו, כי אין הוא יודע אם האויב מחזיק עדיין בגשר, אולם יש להניח שכן, כיון שהגשר הוא נתיב־המנוסה היחיד של הצרפתים. לשמע דבריו עלה בדעתי שמכונית ה„סטיישן וואגון“ שלנו עלולה למשוך יתר על המידה את תשומת לבו של האויב. יצאנו מתוכה, איפוא. רובאי „כוח הגבול“ נעו קדימה בזריזות, ערוכים בטורים עורפיים משני עברי הרחוב, והקציין השמש שלי ואנוכי הפסענו אחריהם בקצב מתון יותר. שני חיילים סיקים, שפלומת זקנם העידה על צעירותם, צרפו עצמם אלינו בתור מאבטחים. שניהם חמושים היו ב„טומיגנים“, ולהוטים מאוד להשתמש בהם. שאלתים אם כבר ירו במישהו; בחיוכי נועם, כמנהג הסיקים, השיבוני כי אויבים לרוב שיכלו תת־מקלעיהם. בזאת הטלתי ספק.

ארבעתנו הוספנו לנוע לאורכו של הרחוב הריק עד אשר ענין שונה ומשונה, כמעשית־אגדה, החל מתרחש. דלתות החלו נפתחות פה ושם, מאחורינו, תחילה בהיסוס ואחר ביתר בטחון, ואזרחים מבני המקום חמקו דרכן החוצה וצעדו בעקבותינו. עד מהרה נמצאנו נעים בראש קהל רב ונלהב. ברנש מקומי מזהם, שילא עטי מלתארו, אשר הפסיע לצדי, הבטיחני נאמנה, בעגה צרפתית מורה, כי האויבים נמלטו וכי הבריטים עטורי הנצחון וה„אינדו“ הנאדרים־בכוח לא ימצאו בעיר הזאת אלא אוהבים בלבד. פניתי לענות לו — אך הוא היה כלא היה! ואותו רגע עצמו נשמעו ממש מעל לראשינו, בתכיפות, פיצוחים מבהילים אחדים, ואני, הקציין־השמש שלי ושני הסיקים נותרנו מעומדים לבדנו, וחזותנו טפשית למדי, ברחוב שהתרוקן מאדם, כי הקהל נמוג כהרף־עין, השד יודע לאן! אפילו למחותינו כבדי־התפיסה לא נדרש זמן רב להבין, כי דברי הברנש המקומי המזוהם לא היו מדויקים ביותר. הצרפתים לא נמלטו; הראיה — הם יורים לאורך רחוב זה בכל־ינשק אבטומטי!

מקורות ומחברים

(הערות והארות לקורא)

כיבוש הגשר על הפרת הפילדמרשל סיר וו. סלים

הגנרל שרל דאָג'ול מרמו לנו בזכרונו־תו כי גשר דיר־אז'ור (שהיה הגשר האחד והיחיד על הנהר פרת בתחומה של סוריה), נפל בימי מלחמת־העולם השניה שלם ותקין בידי היהודות ההודיות־הבריטיות לאו דוקא בשל זריזותן הרבה בעת ההתקפה עליו אלא הודות לסוכני צרפת־החפשית, שמנעו את הריסתו על ידי חיילי וישי. בחלקה השני של פרשת „כיבוש הגשר על הפרת“ (החלק הראשון, המתאר את הפריצה לעיר דיר־אז'ור, ונתפרסם ב„צקלון“ מס' 86) מצטיירת לעינינו „הנוסחה הבריטית“ על כיבוש הגשר. המספר המחונן הוא מפקד הדיביזיה ההודית־הבריטית התוקפת בכבודו ובעצמו. סיפורו, המלווה תיאורי נוף־ואדם נאמנים מן העיר, נוטע בקורא הרגשה כי הוא ממש מצוי במקום בשעת ההתרחשויות, ורואה במו עיניו את במת העלילה. הפרשה נלקחה מתוך קובץ זכרונו־תו של הפילדמרשל סלים — „הסטוריה בלתי רשמית“ („Unofficial History“).

מקטיקת־העשן של הגרמנים מאת הבריג'גנרל א. ה. וֶאִיט

נסיון השימוש, הלכה־למעשה, שהשתמשו הגרמנים בעשן בשדות־הקרב של מלחמת־העולם השניה הניע את המחבר — שנערז הרבה בספרי־הדרכה של הגרמנים בסוגית „לוחמת־העשן“, אשר נפלו לידי האמריקנים במהלך המלחמה — לערוך מחקרה־שוואתי בשאלה: — מה בין טקטיקת־העשן של הגרמנים לבין זו של כוחות בעלות־הברית באותה מלחמת־עולם? מסקנתו היא שטקטיקת־העשן של הגרמנים, אשר כללה במצעי עשן אף בהיקף של דיביזיות שלמות, היתה מפותחת יותר מזו של בעלות־הברית, והיטיבה מזו למצות את האפשרויות הטמונות בעשן. אמנם, המצבים בהם השתמשו הגרמנים בטקטיקת־העשן שלהם לא תמיד היו זהים למצבים המוכרים לנו; אך רבים מהעקרונות לפיהם נהגו בשימוש־בעשן — כוחם יפה תמיד, וכן שוים לכל נפש האמצעים שנקטו הם לשמירת־הכיוון, לזיהוי היעדים ולהזהרות הגייסות בתוך מסכי העשן רחבי־השטח.

המאמר מובא מתוך ירחון חיל־הרגלים האמריקני, מימי מלחמת־העולם השניה, „ג'ורנאל הרגלים“ („Infantry Journal“).

מטול־הרימונים הנגדי־מנקי הרוסי בפעולה לפי הקול. 9. גבריקוב

הפושטים על חרבת־תואפיק מצאו בין השלל שנפל בידיהם פצצות נ"ט (רימונים), לפי כתיובן בצבא הסובייטי) מתוצרת רוסיה, ואילו את הכלי היורה אותן לא מצאו הם (וכל המעונן בכך) ימצאוהו מתואר לכל פרטיו במאמר על „מטול־הרימונים הנגד־טנקי“ שבחוברת זו של „צקלון“. בעצם, קשה לומר אם לפנינו כאן „מאמר“, שכן הנושא מוצג תחילה בצורת „סיפור“ — והסיפור הוא, לכאורה על תרגיל (המלה (המשך — בעמ' 7)

זינקנו כולנו אל דלת פתוחה ופרצנו אל תוך מה שנראה לנו כבנין משרדים. חילופי היריות בחוץ נשמעו כקרב כללי, אלא שאנו לא יכולנו לראות דבר, ועל כן הולכתי אישית הסתערות אל הגג. הגענו לגרם-מעלות רחב ידיים. מולנו ראינו כניסה מקושתת רחבה המוליכה אל חדר שבקצהו המרוחק ניצבת ספה. בעמדנו מציצים פנימה זינקה דמות בחאקי, חמושה ברובה, מימין החדר לשמאלו. הסיק שלצדי הגביה את ה"טומיגן" שלו קמצא וירה צרור מן המותן. הדמות צנחה לרצפה. יתכן שהיתה זו פגיעת-מזל, אך מעודי לא ראיתי יריית-חטף מוצלחת מזו. והיא חוללה תיקונים בהשקפותי על כושר-הקליעה של הסיקים. הנפגע היה חיל בן סוריה. הוא נפצע קשות בצלעו ובשוקו. השארנו אותו לסיקים אחרים, שנהרו ובוו אחרינו, ובעלותנו בעוד מדרגות הגענו הגג.

משם ראינו את הרובאים ההודיים עושים דרכם קדימה על גגות הבתים. אחדים מהם כבר הרחיקו מאתנו, ובודאי נמצאו במקומות הנשקפים אל הגשר. נשמעו עדיין חילופי יריות כלשהם, אך הם דעכו והלכו, וברחוב שמתחתינו, שנראה היה כי סרה מעליו חמתה של אש האויב, התקדמו במרוצה חיילים נוספים מ"כוח הגבול". נוצר בי הרושם שאין אני שולט שליטה מרובה בקרב על הגשר, ועל כן החשנו רגלינו חוזר במורד המדרגות. אימי הניח את הסורי הפצוע הנאנק על הספה.

בצאתנו הרחובה הדבקנו עד מהרה את אנשי "כוח הגבול" בעת שהגיעו לקצהו של הגשר הראשון, המתמשך עד אי שבלב הנהר. אנשינו כבר עלו עליו. נאמר לי, כי הם הפתיעו והבריחו יחידה צרפתית, שנשתייכה לפי הסברה לגיון הזרים, בטרם הספיקה יחידה זו להפעיל את מטעני החבלה שהוטמנו בגשר. הגשר השני, שנתמשך מן האי אל הגדה המזרחית, נשטף מיד בהסתערות אנשי, שלא נתייראו מן האפשרות כי הוטמנו בו מוקשים. המתנתי עד שראיתי את כל הגשר כולו נתון לבטח בידינו, ופלוגה מתבססת בעבר-מנגד.

יג

מודיעים הששים ולהוטים למסור ידיעות, שהגיעו ממחבואיהם, אמרו לנו כי שיריה ממונעת קטנה של הצרפתים ועמה שני תותחי-שדה — זהו כל הכח שהצליח להמלט מדיר-אז'ור — חצתה את הגשר לפני שעה ועשתה דרכה צפונה. החשנו פלוגת מכוניות-משוריניות בעקבות שדרה זו, אך — מה חבל — לאחר קילומטרים אחדים נאלצה הפלוגה לחזור על עקבותיה, כי כמעט שלא נותר לה דלק. עדיין לא ידענו זאת, אך בעיר נפלו בידינו שלל כמויות ניכרות של דלק, שבעזרתן יכולים היינו לצרף לפעולות המרדף וליקוט שאריות חיל-המצב גם רגלים גם ארטילריה, ובכך להפוך את הצלחתנו לנצחון גמור ומוגמר.

משוידאתי כי כל הגשר כולו שלם ותקין ומצוי לבטח בידינו, פניתי וחזרתי

העירה. סיומן של חילופי היריות שימש כאות-יציאה להמונים גדולים, שהחלו זורמים לרחובות. עד מהרה נפלנו בידי אנשים בעלי הזות רשמית שמינו עצמם למדריכינו, ואשר את התלהבותם צריכים היינו לבלום בעזרת מחלקה מ"כוח הגבול", שהוקצתה לחילוץנו. בקולי-קולות הומרצנו לבוא אל בית העיריה, ולאחר מצעד קצר הגענו לבנין שחזיתו מטביעה ברואה רושם רב יותר מחזיתות הבניינים האחרים. בכניסה הראשית נצבו ממתנינים שניים-שלושה מן הפקידים הסוריים, והללו, בגינוני נימוס שאי-אפשר לעמוד כנגדם, הדריכו אותנו אל חדר רחבי-ידיים. קיבל את פני בברכה סורי נשוא-פנים, אשר הציג את עצמו כממלא מקום המושל. המושל, הסביר לי הלו, היה המפקד הצרפתי בכבודו ובעצמו, והוא שרוי עתה במנוסה. ממלא מקום המושל ברח אותנו, הבריטים, כמשחררים, והביע את אמונתו כי הצרפתים לא יחזרו לעולם. לא הגבתי על כך, אף לא סחתי לו את מחשבתי שיתכן כי לגנרל דאָגול יש השקפה שונה בענין זה. לאחר זאת הציג לפני שורה של נכבדי העיר ופקידים בכירים. בהלכי לאורך השורה, הלוך ולחוץ ידים, ראיתי מזוית עיני קציני צרפתי במדים, המעומד אחרון בשורה. עלתה סקרנותי לדעת מי הוא, שכן ככל שהיה ידוע לי הרי כל הצרפתים שנותרו בעיר נותרו בה כשבויים. כאשר הגעתי אליו הוסבר לי, כי עד לפני שעתיים כיהן בעיר כראש-המשטרה מטעם ממשלת וישי; עתה עדיין ראש-המשטרה הוא, אך לא עוד משל ממשלת וישי — מעתה הוא חסיד מושבע של דאָגול. חשדתי קמעה בכשרותו של מהפך נפשי פתאומי זה, והחלטתי בלבי לפקות עין על הברוש.

בנאום המנוסח קב ונקי הפקיד ממלא מקום המושל באורח רשמי וחינני את העיר בידי. נתעגמתי מחמת שלא הוגשו לי מפתחות העיר על כר של קטיפה, אך פרט לזאת, נערך הטכס כדת וכדין. הבטחתי לו ולחבריו שכל עוד הם ותושבי העיר יקיימו את השלום והסדר הטוב, לא יושיטו שום עזרה שהיא לאויב ויצייתו לפקודותיהם של קציני, אל להם לחשוש מדבר. הוריתי לו לחדש את כל השירותים העירוניים ולהמריץ את התושבים להמשיך בעיסוקיהם החוקיים ולהסגיר לידינו את כל כלי-הנשק; אמרתי לראש-המשטרה להוציא את אנשיו לתפקידיהם ברחובות ולקבל את פקודותיו אך ורק ממושל העיר שלי, אשר יבוא היום. לאחר גמיעת הקפה יצאתי משם, לקול תשואות הן, נכנסתי ל"סטישן וואגון" שלי, והפלגתי בתוך ההמונים המתרבים אל בית המושל.

יד

הגעתי לשם בעת שהופיעו מעל לעיר עשרה מפציצים ושבעה מטוסי קרב צרפתיים. לנפץ הפצצה הראשונה היתה השפעה מאגית. ממש על טיהור הרחובות מאדם, לאחר מכן נודע לי כי רוב הפצצות נפלו על המבואות הצפוניים של

העיר. אמנם אבדו לנו מספר אנשים וכלי־רכב, אולם הצרפתים נכשלו בהשגת המטרה, אשר לדעתי היתה העיקר בעיניהם — השמדת מצבורי הדלק, התחמושת והציוד, שהשאירו בבית־הנשק שלהם.

בית המושל היה חוילה מזרח־תיכונית רחבת־ידיים, ברחוב הראשי של העיר. בהכנסנו בתפנית חדה לתוך שער שבגדר העשויה מוטות ברזל חשתי מורא־פתע — נראה היה שחיילי לגיון הזרים מחזיקים עדיין בבית. כובעיהם האופייניים נראו בכל מקום. שני לגיונרים ישבו על מדרגות האכסדרה, אחרים נצבו בחצר, ואילו סמל ניצב ב"דום" ליד מכונת־טרקלין שחורה והדורה. במבט שני רוח לי — הם לא היו חמושים, ואילו בקצה נראתה קבוצת אנשי־משמר גורקאים, בעלי חזות מאיימת.

סמל גויז ורחב כתפיים, במדי הלגיון, הפסיע קדימה, פתח את דלת ה"סטיישן ואגון" והצדיע. לא עלה בידי להבין אל נכון את הצרפתית שלו — דומני שהיה יוגוסלבי — אך מכלל דבריו הבנתי כי הוא היה נאמן־הבית של קודמי בשלטון על העיר, וכי האנשים שבכאן הם עובדי הבית העומדים הכן לשרתני, לרבות הנהג והמכוננית. כלום חפץ אני ללגום משהו? לאכול? כוס יין? סעודת צהריים? הסעודה שהוכנה בשביל המושל הקודם כמעט מוכנה, ואפשר להגישה בן־רגע. בכל החיזיון הזה היתה נימה רומנטית שקסמה לי; מלבד זאת הייתי רעב כואב! צויתי להגיש לי ארוחת צהרים משל היה זה לי הדבר הטבעי ביותר לעשותו.

הסמל הדריכני אל הבית פנימה, הורני שהדירה הטובה ביותר שלי היא, ונראה היה שאין הוא מתקשה להחליף את אדונו יותר משהתקשה בכך ראש המשטרה. ברור היה שיריבי לא התעתד כלל לנטוש את ביתו כאשר הקיץ הבוקר. חפציו האישיים, חרבו, המדליות שלו, תצלומיו — כל אלה נמצאו במקומות הראויים להם, ומכתביו נחו על שולחנו. הדבר היחיד שחסר היה המפתח לקופה הגדולה, שניצבה בחדר־העבודה שלו. מעט גילגניט ימלא את חסרונו של המפתח. ה"טריקולור" — דגלה של צרפת — כבר הורד מן התורן הרם שעל הגג, ועתה ציויתי להניף מיד את ה"יוניון ג'אק" — דגלה של בריטניה — במקומו. אפס, החיפוש המדוקדק ביותר בכל רחבי הדיכוייה שלי לא העלה אפילו "יוניון ג'אק" אחד! שומה היתה עלינו להמתין עד שהגענו לחלב — ורק שם ניתן לנו לשאול דגל אחד מן השירות הקונסולרי שלנו.

מז

וואַלד ואחדים מקציניו הצטרפו אלינו, ונסעד את לבנו בארוחת צהריים משובחת, שהוגשה לנו במידת־מה של טכס על ידי אויב־נרלשעבר. עורנו אוכלים, ודוחים החלו מגיעים אלינו. לכדנו את כל התותחים הצרפתיים, פרט לשניים שנמלטו. בבית־הנשק נמצאו כמויות גדולות של נשק, לרבות מספר רב של

רובים — ועתה היה לי במה לחמש את נהגינו חסרי המגן — אף תחמושת לרוב. זאת ומעלה מזאת — מלבד דלק נפלו לידינו שמונים משאיות במצב תקין וכן — איזה מזל! — מספר צמיגים שיתאימו לגלגליהן של המכוניות המשורינות הנושנות שלנו. בעזרת הדלק ותוספת המשאיות נוכל — כך סברתי — לחדש עד מהרה את עלייתנו על חלב, שעה שהצרפתים שרויים עדיין בבלבולת.

ואמנם כה עשינו. מקץ יומיים היינו ברכה, השוכנת במעלה הפרת בריחוק כ־110 קילומטרים מדיר־אז־זור, ומיד לאחר זאת פתחו מכוניותינו המשורינות הנושנות — ולהן צמיגים חדשים — באש על האויב, בעת שנס אל מעבר לנהר ליד ג'אראבלוס, שעל הגבול התורכי, שמונים קילומטרים צפונית לחלב — פעולה אימתנית, שנתנה את אותותיה בהחלטתם של הצרפתים להכנע, מקץ ימים אחדים. (ראה מפה בעמ' 29).

מקורות ומחברים

(המשך מעמ' 3)

"יריב" מופיעה, גם במקור, כל הזמן במראות־כפולות. אכן, "מרום התלהבות", כנראה, מתאר אחר כך הקולוגיה־מתבר פגיעות־של־מש באיות "יריב", ומציין בסיפוק את "סוקהאויב שנתלקח" והאנשים הנמלטים ממנו. אך העיקר, כמובן, לא בסממני־תאור אלה כי אם בתפיסה ובוהג המעשי של תפעול "מטוילה־רמונים", ובאורח־פעולתו של "מטוילה־רמונים" היורה במטול זה. מבחינות אלו מעניקה לנו הרשימה תמונה ברורה, עניינית ומאלפת. ה"סיפור" לקוח מתוך הירחון הרוסי "הידיעות הצבאיות" „Военные Знания”

יגעת — מצאת

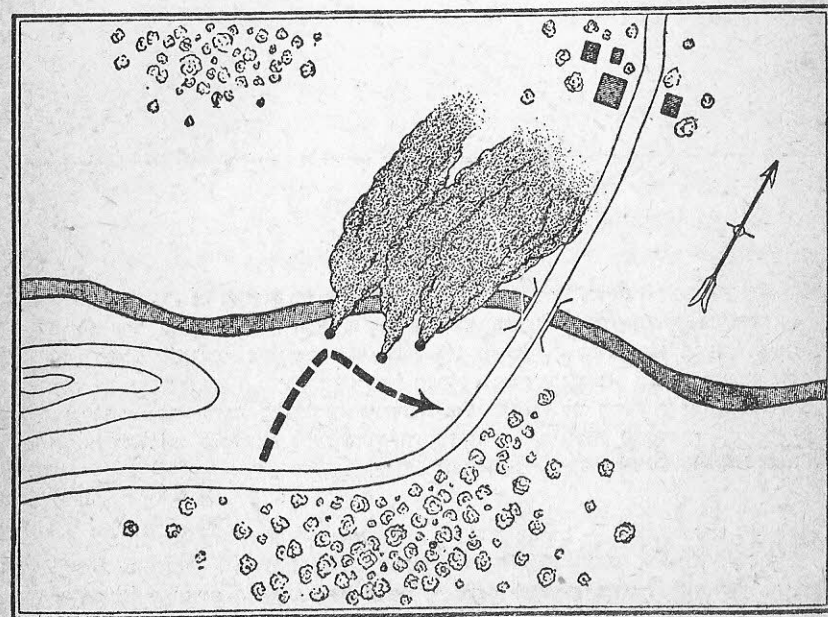
מוצגות כאן שאלותיים: — שאלת אחת לחבלנים מנוסים — ושאלה אחרת לשדאים מנוסים. פתרון — בחוברת הבאה. המקור הלועזי, ממנו הובאו השאלות והתשובות שנתפרסמו בחוברות האחרונות של ה"צקלון" נשאר למי־שעה בבחינת "סוד המערכת".

טקטיקת העשן של הגרמנים

הבריג'דנרל א. ה. וואיט

למן תחילת מלחמת העולם השנייה השתמשו הגרמנים בהצלחה בעשן. יצוין כי הם לא ראו בעשן נשק בפני עצמו, אלא נשק מסייע לכלי הנשק האחרים. על כן לא הרבו להשתמש בפגזי וברימוני זרחן לבן לשם הסבת אבידות לאויב, אך הרבו להשתמש בהם לצורך מיסוך בעשן.

באשר להתחשבות בהשפעת מזג האוויר, הרוח ופני הקרקע על ידי עשן לא היה הבדל רב בין בעלות הברית ובין הגרמנים. אולם שיטת הגרמנים להתקפה במחפה מסכייעשן רחבי ידים הרחיקה לכת בהרבה מן השיטה שהיתה נקוטה בידי בעלות הברית. תכניות לשימוש בעשן שיכסה את חזיתה של דיביזיה שלמה עובדו על ידי הגרמנים ביסודיות האופיינית להם, ויתוארו בהמשך המאמר.

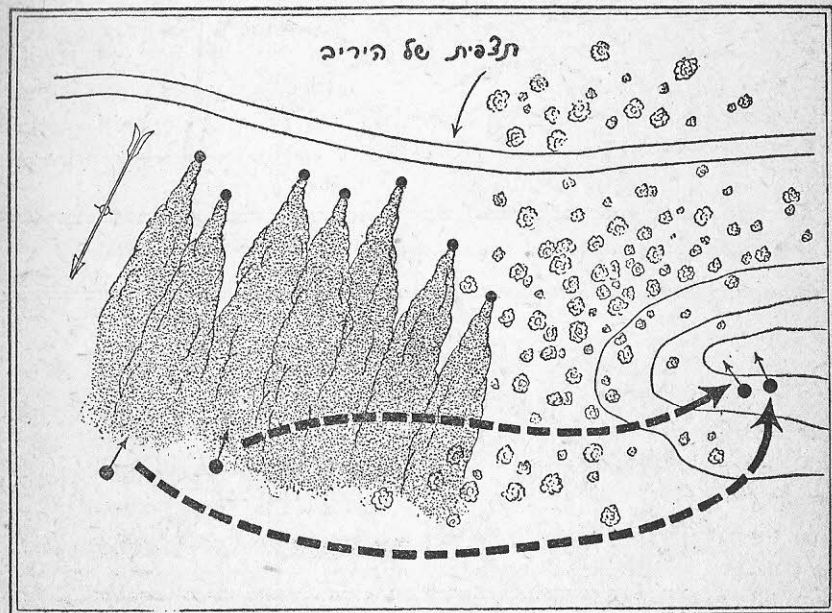

ציור 1. המקרא — בעמ' 10

תחילה — מספר דוגמאות, לשימוש הגנתי והתקפי בעשן, המובאות מתוך ספר הדרכה גרמני. הן אופיניות לטקטיקת העשן של הגרמנים.

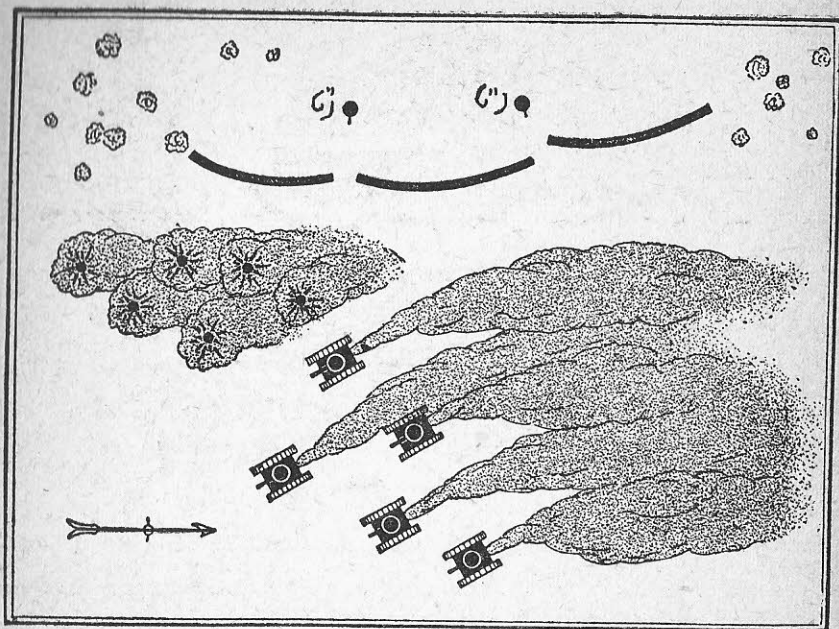
ציור 1. משימתו של המשמר הקדמי היא לברר, אם הבתים (שבחלקו הימני העליון של הציור) תפוסים על ידי האויב. אם ימשוך המשמר הקדמי אש מן הבתים ומחורשת העצים (שבחלק השמאלי העליון של הציור) יוצתו מיד נרות עשן והמשמר הקדמי יחזור במחפה העשן לחורשה שבתחתית הציור.

ציור 2. מחלקת מקלעים-בינוניים נתונה לאש תותחים. המחלקה מציתה שורת נרות עשן בהתאם לכיוון הרוח, המנשבת משעה 1:30, ובמחפה העשן מועברים המקלעים לעמדה חדשה. שים לב שהעשן מופעל אך ורק לכיסוי אותו חלק של פני הקרקע, שבו אין שום הסתר. כן שים לב להתחשבות בכיוון הרוח, בעת הצבת הנרות.

ציור 2

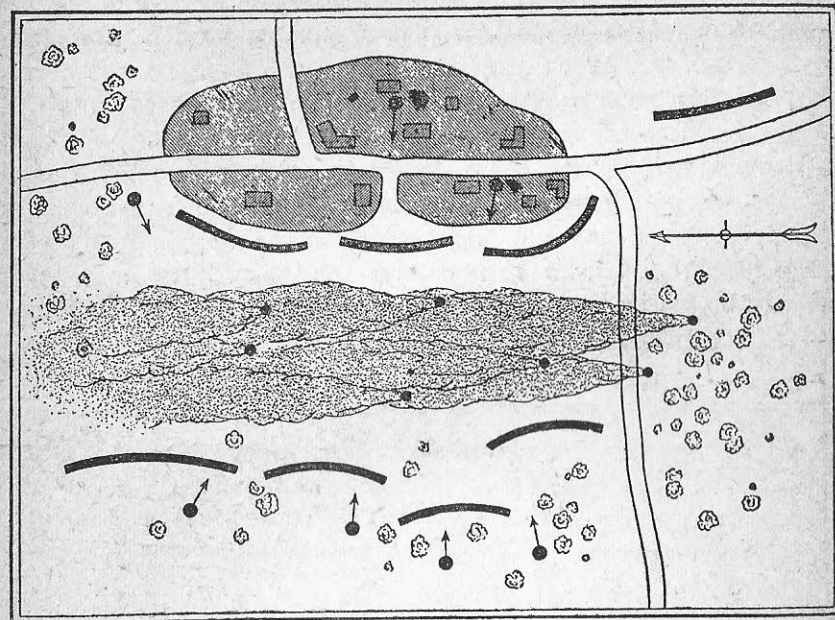
ציור 3. עמדות חזקות וממוקמות כהלכה בולמות בכניסה לכפר את הכוחות התוקפים אותו. כדי שיוכלו לתמרן בשלב מאוחר יותר מתחרים התוקפים במחפה עשן, וכן מנצלים הם כל מחפה טבעי המצוי בפני הקרקע. גם כאן שים לבך לניצול המושכל של הרוח במיקום הנרות.

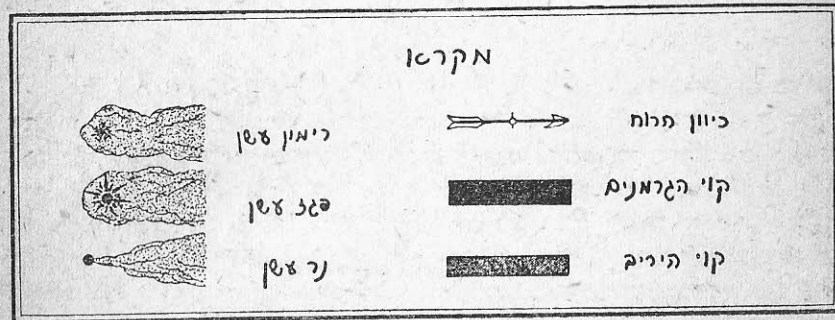
ציור 4

רימוני הזכוכית הגרמניים בלאַנדקרופר H1 ו-H2, הממולאים בטיטניום טאטראכלוריד (FM), נועדו בראש וראשונה לשימוש נגד־טנקים (אך ניתן להשתמש בהם גם כנגד מצדיות). הגרמנים האמינו, כי בניפוץ רימוני עשן כאלה ליד האשנבים שדרכם נכנס האויר פנימה יאלץ צוות הטנק לצאת מתוכו; ואם לא, לפחות יגרום העשן, שיכסה במועד הנכון את האשנבים, לקשיים בניהוג הטנק. הגרמנים ערכו ניסויים מעניינים ברימוני עשן (לא בבלאַנדקרופר, אלא ברימונים רגילים בעלי מרעומי־זמן) — הם קשרו רימון עשן בעל מרעום זמן לכל קצה של חבל שאורכו שני מטרים, והטילו את החבל על קנה התותח של טנק. בהתפוצץ הרימונים לא ניתן לטנק לחמוק מן העשן שלהם.

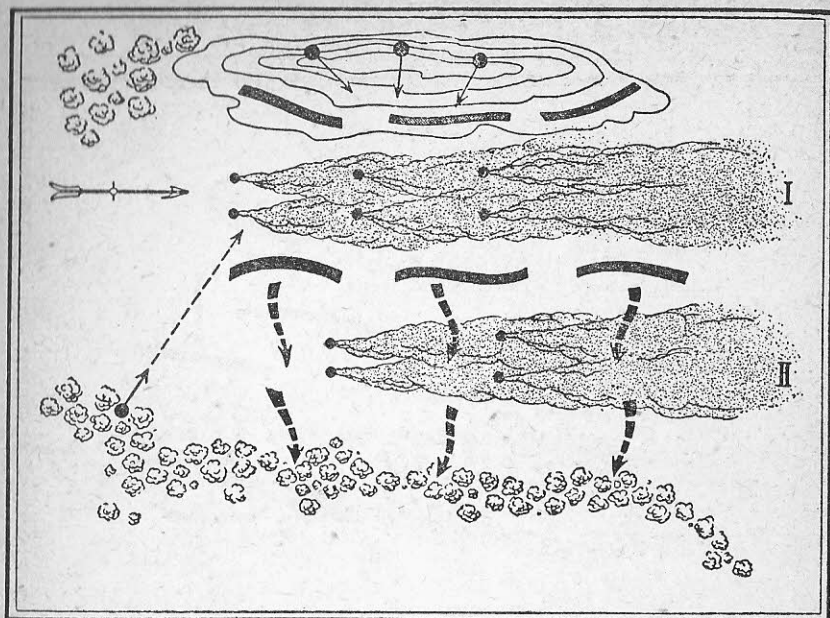
ציור 5. על כיתה סיירים רוכבי אופניים החוזרת מסויר נפתחת לפתע אש מן האגף, מן החורשה שבראש הציור. הכיתה תופסת מחסה בתעלה שבשולי הדרך ומציתה מספר רימוני עשן, המאפשרים לה להמשיך בדרכה מאחורי מחסה העשן עד אל המחסה שמעניקה הגבעה משמאל.

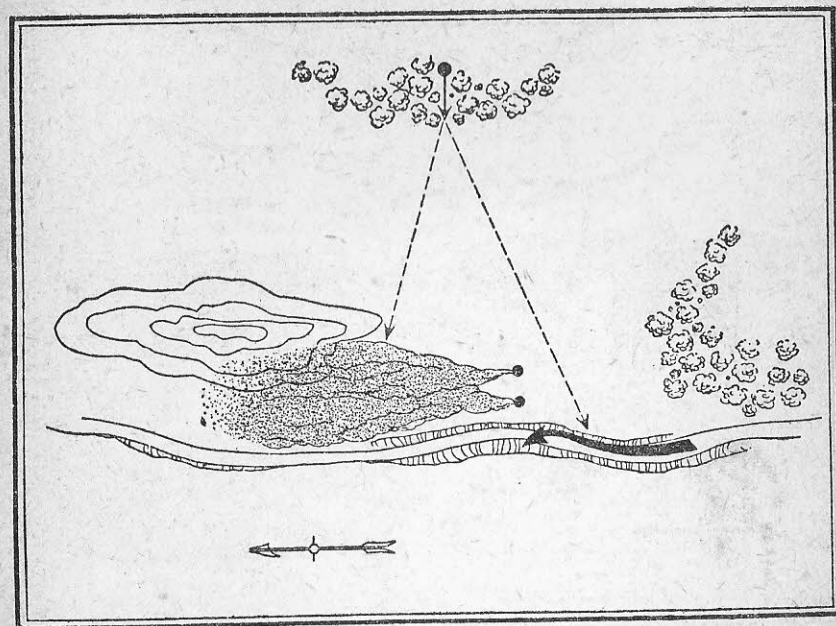
ציור 3

ציור 4. הטנקים התוקפים נסוגים כשהם ממסכים את נסיגתם בעשן שלהם. הטנקים הקיצוניים ממוסכים בעשן הנורה על ידי סוללת תותחים. יצוין כי פעולה כזאת תובעת מבקר־האש של התותחים להבין במהירות מהי העזרה הדרושה לטנקים. על בקר־האש לדעת כיצד מנצלים את כיוון הרוח כדי ליצור את מסך העשן הנוסף.

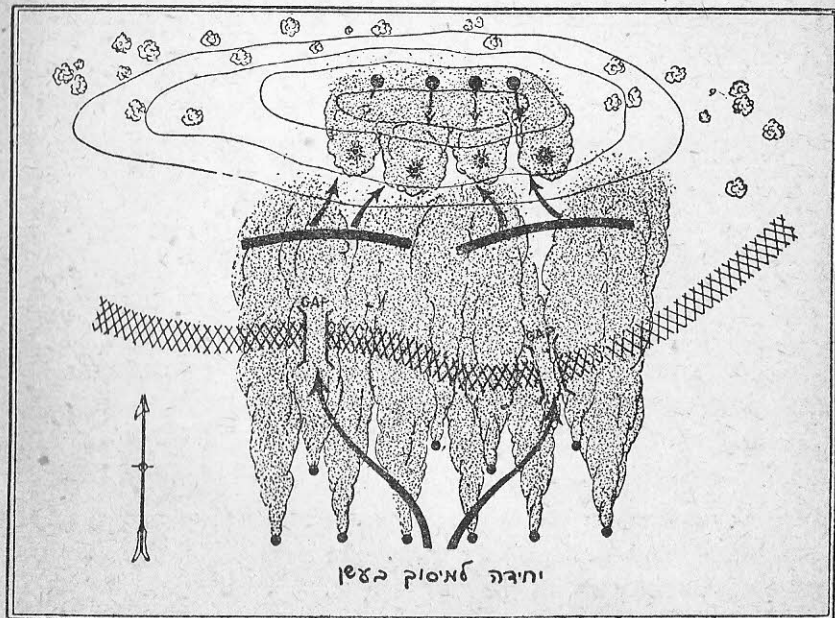
למעלה — ציור 6. למטה — ציור 7

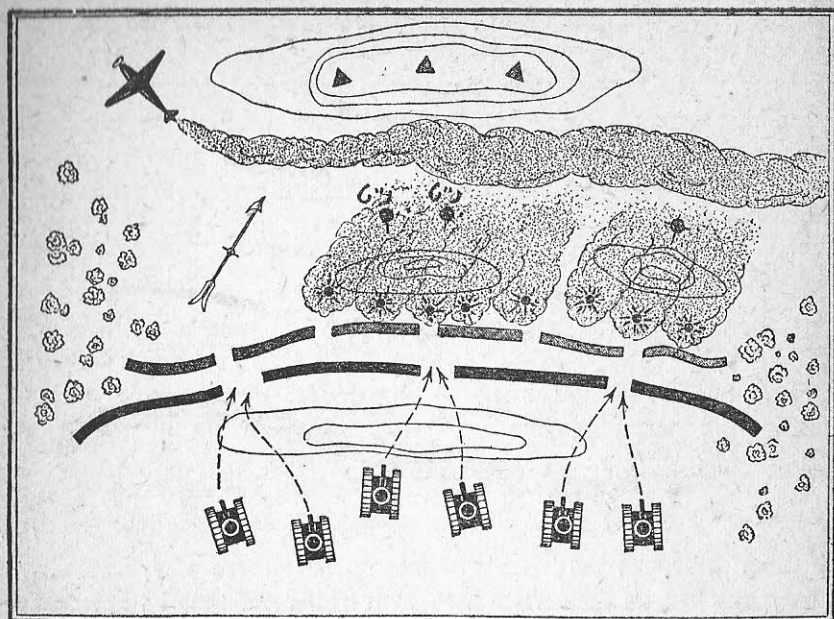
ציור 5

ציור 6. נסיגה במחפה עשן מתבצעת על ידי כוחות שתקפו את הגבעה. הנסיגה מתחילה מיד לאחר שנפרש מסך העשן הראשון. כעבור זמן קצר מוקם המסך השני המאפשר ליהירות להמשיך בנסיגה מוסתרת עד הגיען לחורשה שבתחתית הציור. אש טובלנית של מקב"ים שבאגף מחפה אף היא על התנועה.

ציור 7. מחסומי־תיל מוצבים בחזיתן של עמדות מקלעים־בינוניים של האויב. במחפה עשן נפרצות בתיל פרצות (בעת פעילות ממושכת בתוך ענן עשן סמיך חובשים הגייסות את מסכות הגז שלהם). מסך העשן מורחב כלפי החזית על ידי גייסות מייצרי עשן המשתמשים בנרות עשן בהתאם לכיוון הרוח. שני אגפי קו המקלעים הבינוניים מותקפים במחפה מסך־עשן קל. מספר רימוני עשן מוטלים בחזית קו המקלעים־הבינוניים או בתוכו. ספר ההדרכה הגרמני ממליץ לנקוט שיטה זו גם בהתקפה רבתי על קו האויב. (אורח־הפעולה כנגד מצדיות דומה לאורח־הפעולה כנגד עמדות מקלעים־בינוניים, בתוספת מספר תיקונים מעניינים. לפני ההסתערות מונחת בדרך־כלל אש תותחים, שאחת ממטרותיה היא ליצור באדמה מהמורות, שבתוכן יכולה פלגת הפלסים הקרביים המתקדמת לתפוס מחסות. כאשר מגיעה הפלגה למחסומי התיל המקיפים את המצדית, היא יורה זיקוק

יחידה אמסוק כ־19

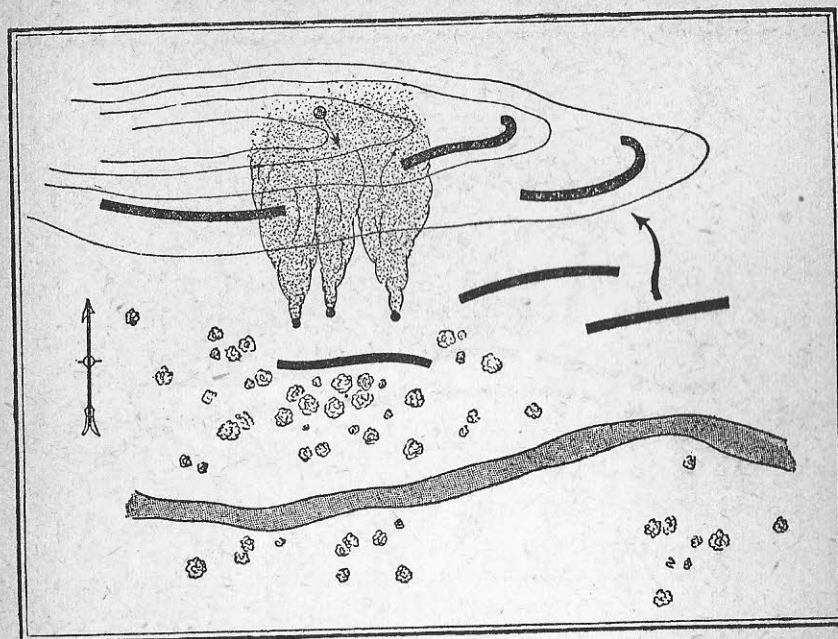
ציור 9

ציור 9. מוצב־תצפית של האויב ומקומות החשודים כעמדות־נשק של הגנתו „מעושנים” במסך עשן המונחת מן האויר ומתותחים, בעת התקפת טנקים.

שלבים בהתקפת עוצבה במחפה עשן

בספר־ההדרכה הגרמני „התקפה במחפה איזור־עשן”, המונח „איזור עשן” משמעו כיסויו של שטח רחב ידיים בעשן, משל ירד על השטח ערפל עבות. כיסוי שכזה הנו עזר רב בהתקפה על אויב המוכן להגנה בחזית יציבה, במוצב־שדה, או מאחורי מכשול־מים.

איזור־עשן יוצר גזרה של ראות ירודה אשר בה, ואשר לתוכה, אי־אפשר או קשה עד מאוד לצפות ולבקש אש, לבד מאשר בטוח קרוב. על כן יש בו כדי לסייע לרגלים סיוע מהודק. למען לא תהיה לאויב שהות לארגן מחדש את אורה ההגנה

ציור 8

צבעוני, המשמש אות לארטילריה להנחית אש על המצדית. באותו זמן עצמו נפרסים מסכי־עשן באמצעות רימונים או נרות. פלסים החמושים במקצצית־ל או בבנגלורים פורצים פרצות בתיל. זיקוקים צבעוניים נורים כאות להפסקת אש התותחים הנורית על המצדית ופלגת הלבירונים מתקדמת בחיפוי אש מקלעים דרך הפרצות שבתיל ומנסה להגיע עד כדי חמישה־ששה מטרים מן המצדית. כאשר הדלק שבמיכליהם עומד להסתיים הם מתרים בצעקה בפלסים, ונושאי הבנגלורים מתקדמים אל אשנבי המצדית ומפוצצים בהם את מטעניהם [נאמר כי המטענים תכליתיים גם כנגד אשנבים סגורים]; אם המצדית מוסיפה להחזיק מעמד, ניתן להטיל לתוכה נרות עשן כדי למנוע נשימה מאנשיה, או לפוצץ פנימה את הגג, באמצעות מטען כבד).

ציור 8. התקפה נבלמת באש מקלע בינוני שבאגף השמאלי. עשן מופעל לכיסוי שדה־הראיה של המקלען, וההתקפה נמשכת.

שלו, כדי למנוע חדירה בקויו, מהוה ההפתעה גורם חשוב ביותר בהתקפה במחפה איזורי-עשן.

אלו-דאות בדבר טיב העשן והחשש שגז נוסף מהול בו עלולים לאלץ את המתגוננים לחבוש מסכות גז. הכוח התוקף יכול ללחום בלעדיו. הכוח התוקף מתקרב אל האויב ומנצל את הפרצות באש האויב כדי להשיג הבקעה-פנימה, והוא מסתער על נקודות-משען מסוימות של האויב, כדי לשתק אותו. באורח זה פורצים התוקפים לעומק גורת-הקרב העיקרית. הגייסות התוקפים צריכים להיות מאומנים אימון מיוחד ומצוידים ללחימה בתוך עשן. בעת ההתקפה מופרעת תוכנית אש-המגן של האויב באמצעות "שטיח העשן", ולרמות הגבוהות יותר של פיקוד האויב תהיה אך השפעה מועטה בלבד על מהלך הקרב, ואפשר שלא תהיה להן שום השפעה שהיא.

עמדות-זינוק נאותות לפעולה כזאת יש לתפוס עוד לפני ההתקפה העיקרית. סיורים יסודיים והכנות יסודיות יבוצעו לפני ההתקפה, במחפה עשן. הגייסות התוקפים חייבים לזכור בבהירות רבה ככל האפשר את צורת פני-הקרקע שאותם עליהם לעבור ואת פרטי יכולתו המגננתית של האויב. פרצות בין היחידות התוקפות יקלו על מיקום הארטילריה ועל הטעית האויב.

יעדה העיקרי של ההתקפה הגרמנית יהיו עמדות הארטילריה של האויב. אם גורת-הקרב העיקרית מוגנת הגנה חזקה מאוד ובעלת עומק רב יתכן שיהיה צורך לקבוע יעדי ביניים, שהכרח כי יהיו קלים לזיהוי בעשן — כגון כבישים המתמשכים בזווית ישרה לקו ההתקדמות, או ערוצים החוצים אותו. הסדר זה מאפשר לתאם את הנחתת העשן עם התקדמות ההתקפה.

לפני הנחתת מסך העשן על הארטילריה להרעיש הרעשה יסודית, הורסנית, את האיזור שיותקף ולרככו. שטחים גבוהים, המתאימים לשמש כמוצבי תצפית בקרבת גורת הקרב, יש לסנוור בפגזי עשן של תותחים או בפצצות עשן של מרגמות. הכרחי לשתק את ארטילריית האויב בעת שהכוחות התוקפים מגיעים אל עמדותיהם, עוד לפני ההתקפה, וכן במשך כל הלחימה כולה.

יש להשתלט על פני-הקרקע המוליכים אל גורת הקרב ולטהרם ממכשולים ושרדות מוקשים, כדי למנוע שהיות ממושכות מן היחידה התוקפת. היחידה התוקפת מוכנסת בלילה שלפני ההתקפה לעמדות הסמוכות לגורת הקרב. את השבילים והדרכים שבקרבת גורת-הקרב יש לסמן באורח כזה, שהמעבר ברכב לא יגרוור תעיות אפילו במקרה שהעשן ינשא ברוח ויכסה אותם. היחידות התוקפות באות לקו-הזינוק כשהן כבר ערוכות להסתערות. שעות הבוקר המוקדמות הן הנוחות ביותר להתחלת ההתקפה. ניתן להנחית לפני תחילת מסע-ההתקרבות של היחידות התוקפות הרעשת-מסך ארטילרית על שטח ארוך למדי אשר בו נמצאות הגישות הקדמיות לגורת הקרב העיקרית. אפשר להנחית תערובת של פגזי עשן ופגזי חומר

נפץ עד אשר הרגלים מתקרבים לאיזור הממוסך. ב-רבוזמן אפשר לסנוור בעשן את מוצבי התצפית העורפיים של האויב.

כללים למפך-עשן

האיזור הממוסך מוקם בגזרות שרחבן 330—215 מטרים, לרוחב ציר ההתקפה. קצב קידומו של האיזור הממוסך יקבע לפי הקשיים הצפויים בגזרות הלחימה השונות ולפי טיב פני-הקרקע. הקצב הממוצע יהיה 215 מטרים בחמש-עשרה דקות. משהחל בהנעת מסך זה, יש לקיים את תנועתו לפי לוח-זמנים שנקבע מראש. היחידות התוקפות מיטיבות לנצל את העשן בנוען סמוך למסך, כדי לקדם את תנועתן לפנים בחסותו. בשלב זה יש לשמור על שדה-ראיה בשיעור הטוח הדרוש להטלת רימוני-יד.

רוח המנשבת בכיוון נגדי לכיוון ההתקפה מעניקה את מחפה-העשן הטוב ביותר. רוח הנושבת לרוחב ציר ההתקפה מאפשרת גם כן הקמת מסכי-עשן רחבי-שטח, על ידי הנחתת חלק מן העשן בגזרות שלא תותקפנה. ברם, רוח המנשבת לכיוון האויב אינה מתאימה, משום שהיא מונעת את השימוש בעשן לצורך הלחימה בטוחים קרובים.

כדי להוליך שולל את האויב צריך העשן להתפשט מעל לאגפי השטח המותקף. במשך ההתקפה ניתן להשלים את מסך-העשן באמצעות ציוד-העשן של היחידות התוקפות (רימוני-יד-לעשן, גזרות-עשן, ופגזי עשן מתותחי-הרגלים). את האמצעים הללו, ובמיוחד גזרות-עשן יש לספק לתוקפים בשפע.

מפקד-דיביזיה מקצה את היעדים למפקדי הרגלים ומוסר לארטילריה את משימותיה. מסך-העשן רחב-השטח מוקם ע"י יחידות לייצור עשן וע"י ארטילריה, הפועלות יחדיו תחת פיקודו הבלעדי של מפקד הארטילריה, לפי לוח-זמנים של מסך-העשן, הנקבע בקוים כלליים על ידי מפקד הדיביזיה.

מפקדי חטיבות הרגלים מתדרכים את מפקדי הגדודים על התקפתם, ועל יעדי הפריצה-פנימה בגורת-הקרב העיקרית. מפקד החטיבה מעמיד תחת פיקוד הגדוד התוקף את כלי-הנשק הדרושים למשימה, — תותחים נגד-טנקים, תותחי רגלים, מכשירים מגלי-כיוון וכלי-נשק מיוחדים. לאחר הפריצה-פנימה בגורת-הקרב העיקרית, הוא מקבץ במהירות את כוחות החטיבה שנתפזרו במשך ההתקפה, כדי שיוכל להפעילם במתואם. לכוחות המוקצים להתקפת ביצורים דרושות יחידות פלסים קרביים עם הציוד-ההתקפי המיוחד שלהן, כל-ירכב משוריניים יחידים וכלי-נשק ללחימה במצדיות. מפקד הגדוד מתקדם עם הגייסות הלוחמים בפריצה-פנימה והוא האחראי להתקדמות דרך גורת-הקרב.

תותחים נגד-טנקים מופעלים על ידי גייסות-הסער לפיצוח מצדיות וכו',

כשגייסות-הסער עוברים דרך גזרת-הקרב העיקרית. מכשירי רדיו, כולל מכשירים לצורך תקשורת לאגפים, דרושים במשך הלחימה בשטח מכוסה עשן. יחידות-קשר נוספות מסופחות ליחידות כדי לספק את התקשורת הדרושה בתנאים הקשים של סוג לחימה זה.

מטוסי סיור מופעלים לדווח על תכליתיותו של העשן ולסייר את פני-הקרקע שמאחוריו. התקפות מפציצי-ציליה נערכות נגד שטחי כינוס או שדרות נעות של עתודות האויב. בעת הכינוס של היחידות התוקפות מספקים להן הגנה נגד-מטוסים.

ההתקפה מתחילה בכניסת הרגלים לגזרת-הקרב העיקרית. כדי להקל על החדירה לעומק יתכן שיהא צורך להנחית התקפות של קבוצות-סער כנגד עמדות הגנה מסוימות. המפריעות במיוחד, הנמצאות בקרבת הפאה הקדמית של גזרת-הקרב העיקרית.

גייסות-סער מופעלים בנקודות שבהן מצב המכשולים של מערך ההגנה ופני-הקרקע מאפשר מבצע דרך גזרת-הקרב העיקרית. במשך הקרב על קבוצות-הסער לסמוך רק על האמצעים שבידיהן. עוצמתן חייבת להיות מספקת בשביל לודא שהן תוכלנה לעבור בלחימה, בגזרת-הקרב העיקרית, את כל הקטע שהוקצה להן, ולהגיע לקצהו הרחוק כייחידות. שעוצמתן מספקת ללחימה פעילה. יחידות-סער מארגנים בקבוצות שעוצמתן מספקת לקיים, כולן בעת ובעונה אחת, את התקדמותן, חרף הסחתן למשימות אחרות העלולות לצוץ בקטעים שהוקצו להן בגזרת-הקרב העיקרית.

כאשר הרגלים קרבים לעורפה של גזרת-הקרב העיקרית מקבלת הארטילריה משימה — לספק את חיפוי-האש הדרוש לחוד-המחץ של ההתקפה, המתגלה בצאתו מן העשן. בשלב זה יש לשתק על ידי הרעשה את כוחות האויב הבאים מן הצד הרחוק של גזרת-הקרב העיקרית. בקרי-אש קדמיים של הארטילריה, המצוידים בטלפוני שדה, מתלוים ליחידות-המשנה הקדמיות ביותר של הרגלים התוקפים. הם עומדים בקשר עם קציני-הקישור של הארטילריה, הנמצאים במפקדות הגדודים. בעת ההתקדמות דרך העשן הם מאותתים לחוליות התצפית בזמנים שנקבעו מראש, באמצעות זיקוקי-איתות אופקיים, כדי שהתצפיות ידעו עד היכן התקדם כיבוש היעדים.

האמצעים לשמירת הכיוון בעשן

מודגש מאוד הצורך שהיחידות התוקפות תקבלנה נתוני התמצאות כל הזמן כולה, כדי למנוע בלבול כשהראות מוגבלת מאוד. והרי האמצעים המוצעים לשמירת הכיוון:

1. המצפן המגנטי.
2. קרן אלחוט המופעלת ממכשיר שידור, כשמספר מכשירי קליטה פועלים

בתאום אתו. מכשיר השידור מוצב בעמדת הזינוק ומקרין קרן אלחוט שרוחבה כ-20 מטרים, דרך העשן, לכיוון היעד. הקולט, המאזין למכשיר הקליטה, יכול לודא כל עת ותמיד אם הוא בתוך הקרן האלחוטית, או אם סטה הצידה. יחידה מיוחדת מחיל-הקשר, המסופחת למפקד הכוחות התוקפים, מפעילה ציוד-קשר זה. אנשיה פועלים בצותא עם היחידות המוליכות בהתקפה.

3. פגזי אכווה, המפזרים אבקה צבעונית (אדומה, צהובה, כחולה) מנופקים לפלוגות תותחי-הרגלים. תחמישים אלה נורים לפני ההתקפה, ברוח-יטוח בני 50 מטרים, לאורך גתיב ההתקפה, וכך הוא מסתמן בכתמים צבעוניים.
 4. קוי טלפון (כ-330 מ' אורכם) נורים ברקישות לכיוון שאותו רוצים לסמן. טיוחם ניתן להארכה על ידי ירית קו נוסף מקצה הקו הקודם, לאותו כיוון, לפי שני מצפני-ג'ירו. כך מסמנים את גתיב הקבוצה התוקפת החל מן העמדה הקדמית ביותר.
 5. מצפני-ג'ירו.
 6. סרטי-אכווה בצבעים שונים מסמנים את הנתיבים בהם נעו מפקדות או יחידות. סרטים אלה מקילים על תעבורת התשדורות, קיום המגע, והתנועה קדימה של היחידות הבאות אחר היחידות התוקפות. ציונים על סרטי-האכווה מראים לגייסות הנלחמים בתוך מסך-העשן עד כמה הרחיקו בהתקדמותם מנקודות-היציאה שלהם.
- תפעולם של אמצעי אכווה אלה, מיקום הצבעים השונים ותדרוך היחידות התוקפות עליהם — צריכים להכתב בבהירות בפקודות המבצע.

הפעולות מעבר למסך העשן

בהגיע היחידות התוקפות לצד הרחוק של השטח הממוסך בעשן עליהן להתארגן מחדש מיד, כדי לערוך התקפה מיידית על היעדים, הנמצאים בדרך כלל מעבר לשטח הממוסך. על התותחים הנגד טנקים לספק מיד הגנה נגד-טנקית. יחידות טנקים שהוחקו בכוננות מובאות דרך השטח שעתה זה נכבש, כדי לתקוף את עמדות הארטילריה של האויב ואת העתודות, שיתכן כי כונסו על ידי האויב. צעדים אלה מאפשרים לרגלים את הזמן הדרוש לארגון-מחדש של כוחותיהם, לאחר שנתפזרו במידה זו או אחרת. גם העתודות מוזרמות דרך פרצה זו שבקוי האויב, כדי לנצל את ההצלחה ולאפשר הפעלת כוח מירבי כנגד האויב בצד המרוחק של מסך העשן.

בדרך כלל מופעל מסך-עשן-רחב-שטח («מסך-עשן אזורי») כנגד אויב המתגונן מאחורי מכשולי-מים, אך רק אם המים זורמים לאיטם, או אינם זורמים

מטול־הרימונים הנגד־טנקי הרוסי בפעולה

לפי הקול' פ. גבריקוב

כיתת הרובאים שבפיקודו של רב־טוראי קפלונוב, יחד עם הכתות האחרות, עסקה במעבר חפז אל מצב־הגנה. הכיתה תפסה עמדה בשפת היער והייליה עבדו במהירות כדי להתאים ולנצל להתארגנות להגנה את גדמי העצים, שנפגעו בהפגזה, ואת מכתשי־הפגזים, התעלות ושאר העצמים המצויים בשטח.

מטיל־הרמונים־הנגד־טנקיים הכיתתי, טוראי סקליארוב, נכנס לתוך מכתש צר, ישב תחתיו והביט כה וכה. התצפית לאיזור הקרוב, לפניו ולצדדים, היתה

למעלה: מטול־הרימונים בהתקדמותה של כיתת־רובאים.

משמאל: מצבו של «מטיל־הרימונים» בעת ירי מאחורי עץ.

כלל, ואם הערוץ צר. יש להביא בחשבון את הבחינות המיוחדות לעשן על פני מים. פעולות כלי ההעברה מבוצעות במחפה עשן. הגל הראשון להעברה יהיה אותן קבוצות תוקפות העתידות לטפל בביצורים הקדמיים ביותר שעל הגדה שמנגד. לוח־הזמנים למחסום־העשן הארטיילרי חייב להתחשב בעובדה שהגייסות המושטים על פני המים צריכים להערך על הגדה העוינת לפני המבקע לתוך גורת־הקרבת העיקרית.

ס י כ ו ם

מכל האמור לעיל אנו למדים כי הגרמנים הרחיקו לכת יותר מבעלות הברית, כשהמדובר בהתקפת עוצבות גדולות במחפה מסכי־עשן רחבי־שטח. מעלה מזאת, הם נטו יותר לפעול בתוך העשן שלהם. נראה לנו, כי הגרמנים הקדישו מחשבה רבה לקשיים הכרוכים בצורת פעולה זאת, הן לגבי הכוחות התוקפים והן לגבי הכוחות המתגוננים.

הם שמים דגש חזק בתיאום בין כל סוגי הנשק המשתתפים בפעולה ובקשיים בשמירה המתמדת על הכיוון, בתוך העשן. נראה לנו כי אחת הדרישות במבצע־עשן בקנה מידה גדול היא שליטה מסוימת באויר מעל האיזור הנתקף.

הגנה ערנית עשויה לסכל צורת התקפה כזאת על ידי התקפת נגד שתונחת עוד קודם שיספיקו הגייסות המסתערים להתארגן־מחדש בצד המרוחק של המסך. יהיו אשר יהיו מידת הדיוק בתכנונם ומידת התכליתיות של ציוד האכוונה והתקשורת שלהם, ברי הדבר שתשרור בקרבם אותה שעה מידת ידועה של בלבול, שתעשה אותם פגיעים מאוד. עם זאת מחזיק אני בדעה כי התקפה על ידי עוצבה גדולה במחפה עשן רחבי־שטח ראויה לעיון מדוקדק.

על האדם

עיקרו של דבר הוא להשיג אשים שיכולתם אינה מתבטאת אך ורק בהפעלת כלי־הנשק והציווד, אלא גם כבושר לשקול ולדעת אימתו להפעילם, וניצוד לשלכם באורח המקנה את היתרון הנדול ביותר.

הגנרל ל. ל. לאַמיצר, ארה"ב.

טובה, ובכן, פה אני אשאר" — החליט החייל במחשבתו. גם הרוח נושבת מהכיוון ממנו צפוי להופיע האויב, וזה לטובתי. זאת אומרת שעשן היריה לא יפריע לי בכיוון ובירי.

ללא הרהורים רבים, הוציא את את-החפירה הקטנה מתוך נרתיק-האֵת והתחיל לעבוד בשום-שכל. תחילה יישר החייל את המתלול הקדמי של חפירתו, אחר כך העמיק אותה, ולבסוף התקינה לירי-בעמידה.

ברגעים בהם חדל ממלאכת-הפלסים שלו, על מנת לצפות מסביבו, ראה את חבריו המתאמצים במשותף לגמור את התקנת עמדותיהם. קדימה משם מיקשו החבלנים את דרכי-הגישה אל הפאה-הקדמית של ההגנה.

תוך עבודתם ירד הלילה מבלי שהרגישו בכך. רעש מנועים מרוחק נשמע ללא-הפסק מכיוון ה"אויב". מזמן לזמן הואר השטח על-ידי זיקוקים.

עם שחר פתח ה"אויב" במטחים מכלי-ארטילריה וממרגמות. פגזים ופצצות התפוצצו פעם לפני קו-החפירות הקדמי ופעם מאחוריו, ותוך שריקה צורמת היו הרסיסים מתפזרים על פני עשרות מטרים. לוחמי הכיתה נכנסו לתוך שוחותיהם, ובחוסר-סבלנות חיכו לגמר ההפגזה. בהפסקה שבין רעמי ההתפוצצויות הסמוכות של פגזים ופצצות קלטו אזני החיילים טרטור עמום של טנקים כבדים.

החייל סקליארוב הציץ מתוך שוחתו בזהירות. נכון, טנקי ה"אויב" באמת הופיעו. המרחק בינו לביניהם שש מאות מטרים, בערך, והארטילריה נלחמת בהם. טנקי-ה"יריב" תימרנו ביעילות רבה וקרבו מבלי-סטות אל העמדות של היחידות המגינות. הנה, הם התקרבו כבר למרחק של מאה ושבעים מטר, בהולכם מאחריהם את יחידות הרגלים להתקפה. הארטילריה של היחידות המגינות הפסיקה לירות בטנקים, מחשש פגיעה בכוחותיה היא. נוצר מצב שבו כיתתו של קפלונוב, ויחידות-משנה שבישכנות אתה, אשר נמצאו בפאה-הקדמית של ההגנה, נאלצו במשך זמן-מה להלחם בטנקים ובחיל-הרגלים של ה"אויב" בכוחות עצמן. עתה נדרשו מהן לא רק כושר-עמידה ועקשנות אלא גם יכולת וידיעה למצות עדי-תום את אפשרויות השימוש בכלי-הנשק שהופקדו בידיהן.

הטוראי סקליארוב התכונן לירי, בחר מטרה ובתשומת-לב עקב אחריה דרך החריר העליון של מתקן-הכיוון. הוא כיון את נשקו רבי-המחץ אל מרכז הטנק, ורק כאשר רכב-הקרב של ה"אויב" התקרב למרחק של מאה וששים מטרים משוחתנו — ירה בו. הטנק נרעד ונעצר. גם במקומות אחרים נעצרו טנקים, שזה עתה דהרו. מחפירות הפאה-הקדמית של ההגנה הוסיפו לירות, כן הוסיפו להשמע הנפצים החדים, אך המעומעמים, של יריות מטולי-הרמונים, ונראו תמרות-עשן כחלחלות, בעלות גוון לבנבן, העולות כלפי מעלה.

טנקי ה"אויב" החלו לסגת, מתחפים מפני האש-המשמידה. יחידות-הרגלים התוקפות, שנשארו ללא סיוע שריון, נעצרו במקומן, נשכבו על הארץ והחלו

להתחפר. כך נשברה התקפת ה"אויב". וזאת לא-במעט הודות למטילי-הרמונים הנ"ט — ובתוכם החייל סקליארוב.

כעבור מספר ימים הודמן לנו לראות את פעולותיו של טוראי סקליארוב בהתקפה. בחפירת-קלעים ששמשה כקו-המוצא-להתקפה בשטח-ההיערכות, עסק הוא, יחד עם החיילים בעלי המקצועות האחרים, בהכנות מדוקדקות להתקפה: הכין מדרגות לקפיצה מתוך החפירה, בדק בקפידה האם אמנם ערוך עליו חגורו באופן הנוח לפעולה, והאם ציודו והאמצעים להגנה האנטי-כימית נמצאים במצב כשיר.

לפקודה: "הכון להתקפה!" הוציא סקליארוב את הרימון מהנרתיק, הכינו לפעולה וטענו במטולי-הרמונים. לקריאה: "קדימה זנק!" קפץ במהירות מתוך החפירה, יחד עם כל חיילי כיתתו, ובצעדים מהירים, ולאחר זאת במרוצה, אץ לעבר עמדות ה"אויב". בידו הימנית נשא את המטול הנגד-טנקי שלו, באחוזו במעטה-העץ שעל החלק הקדמי של הקנה, המשמש יסוד ללהב ולאתנת, ושבקצהו הקדמי מורכב היה רמון נ"ט ערוך.

הוא נע בתוך שרשרת כיתת-הרובאים שלו ובתשומת-לב צפה על פעולותיו של ה"אויב". כאשר חפירות-הקלעים שבקו-העמדות הראשון של היריב נשארו מאחוריו נעצרה התקפת כיתתו והכיתות הסמוכות לה לפני גבעה אלמונית. על ידי אש חזקה של מקלעי ה"אויב", שני טנקים מחופרים-באדמה לא הניחו, באש מקלעיהם, ליחידות-המשנה התוקפות להתקדם אל הגבעה.

באישור מפקד הכיתה, זחל מטילי-הרמונים סקליארוב בזהירות לעבר הגבעה וחילת-סיירים, תוך ניצול נכון של הקפלים שבפני השטח. באותו זמן ניהלה הכיתה כולה חילופי-יריות נמרצים עם ה"אויב", במשכה אליה את תשומת-לבו של הלו.

צריח אחד הטנקים המחופרים כבר נראה היטב לסקליארוב. המרחק ממנו אליו היה כמאה ושמונים מטר. השריונאים ירו בכיוון שונה לגמרי, ולא בכיוון בו התגנב מטילי-הרמונים הנ"ט. סקליארוב רצה לנצל מצב זה, ובקפיצה אחת להתקרב אל הטנק. אבל ברגע זה נזכר, כי בחפירות שלפני הטנקים יושבים אנשי חיל-הרגלים של ה"אויב", אשר ודאי שהיו מגלים אותו, אם היה קופץ קדימה — ואז כל מאמציו היו יורדים לטמיון. מטילי-הרמונים סקליארוב המשיך על-כן בזחילה קדימה. למזלו נודמנה לו בדרך-התקדמותו תעלה קטנה, לא-צמוקה. הוא הסתדר בתוכה באופן נוח ככלי-האפשר, כיון במדויק — וירה.

סקליארוב פגע בטנק ברמון הראשון; ומפגיעת הרמון השני נדלק הטנק ונתלקח כולו.

כך פעל מטיל-הרמונים הנ"ט, הטוראי סקליארוב, בהגנה ובהתקפה.

*

בעצם, המקצוע הצבאי של "מטיל-רמונים" היה קיים בצבא הסובייטי כבר מלפני זמן רב למדי. לפני מלחמת-העולם השנייה היו מכנים "מטיל-רמונים" אותם חיילים שהיו מזוינים ברמוני-רובה, אשר נועדו בעיקר לפגיעה באנשי האויב הנמצאים מאחרי מחפה, ובימיה הראשונים של המלחמה הגרמנית-הרוסית היו לכל חייל שבכיתת רובאים רמוני-יד — רמוני-רסיסים ורמונים נגד-טנקים — והלוחמים אף השכילו להשתמש בהם בקרב נגד טנקים ורגלים של האויב.

קצת נחשב המקצוע הצבאי של "מטיל-הרמונים" לאחד האחראיים, ואפשר לומר למקצוע-כבוד, ביחידות-המשנה הרובאיות. "מטיל-הרמונים" מצויים בכל כותת-רובאים. הם ממלאים משימות קשות ונכבדות מאוד. כשבידם נשק כה מוחץ, הם למעשה הראשונים הנכנסים להתמודדות עם כל-ירכב משוריינים אדירי-כוח. אין זה מקרה כי הכינוי הנהוג בצבא למטיל-הרמונים הוא "לוחמים המנהלים היאבקות ישירה, ובמהדק, בטנקי האויב".

נכון אמנם כי כל לוחם יכול להשמיד טנק אויב באמצעות רמוני-יד נ"ט, אך הרי רמון כזה יוכל הוא להטיל למרחק 25—30 מטר בלבד — ואילו ממטול-הרמונים הנ"ט ניתן לפגוע בטנקים של היריב בטוחים המגיעים עד ל-150 מטר. עד שיתקרב טנק-אויב לטוח הטלת רמוני-יד, כבר תבוצענה כלפיו שתים עד שלוש יריות של מטול-רמונים — ויתכן כי יושמד, או שייפגע מנגנון-התנועה שלו.

רמוני-יד נ"ט — ודאי שהנם אמצעי-אש רב-עצמה המצוי בידי כל כותת רובאים, אמצעי שביכולתו לפגוע לא רק בטנקים אלא אף במטרות מסוגים אחרים, המפריעות להתקדמותם של תת-מקלענים, רובאים, ונושאי המקלעים-הקלים — אותן מטרות אשר אי-אפשר להשמידן באש נשק-הרובאים הרגיל; אך טוח-המכסימום של ירי במטול-רמונים הוא, כאמור, מאה וחמשים מטר, והמרחק למתן ירי-ישיר מגיע עד מאה מטר; ובמשך דקה אחת ניתן לבצע ארבע-עדי-שש יריות מכוונות ממטול-רמונים. משקלו המועט של כלי-הזין (שני קילוגרם ושבע מאות וחמשים גרם, בלי הרמון) ואורכו הלא-רב מאפשרים תפעול נוח של מטול-הרמונים בתנאים ובמסיבות שונים.

התחמיש שאותו יורה מטול-הרמונים הוא "רמון נגד-טנקי על-קליברי חלול-מטען 2, III" (פ.ג. 2) — ראשי התיבות ברוסית לשם הכלי — "מטיל-רמונים נ"ט", הגזים של אבקה-שרפה, המתהוים עם היריה בתוך לועי

קנהו של מטול-הרמונים, הודפים את הרמון מתוך הקנה בכיוון אל המטרה — ואילו חלק מן הגזים נפלט אחורה-והחוצה, דרך הפתח שבחלק העורפי של כלי-הזין, על-כן, בשעת ירי ממטול-רמונים אסור לאנשים להמצא מאחוריו (בקו ישר לעבר-העורף) עד למרחק של 10 מטר; כן לא צריכים להמצא בכיוון זה תחמושת, חמרי-נפץ ודלק.

"מטיל-הרמונים" יורה בנשקו ממצבים שונים: — בשכבו, בכרעו-ברך ובעמדו. מצבי-הגוף לירי במטול-רמונים יכולים להיות דומים למצבי-הגוף בשעת ירי מתת-מקלע או מקרבין-אבטומי. אכן, הדבר האחד אשר אסור לשכוח אותו הוא כי הירי במטול-רמונים מתנהל אך ורק מהכתף הימנית. היות והגזים הנפלטים בעת היריה מבליטים מאוד את מקומו של היורה — מחליף "מטיל-רמונים", לאחר היריה, את עמדתו.

כל חייל שבכותת-רובאים יכול להיות "מטיל-רמונים". לשם כך הוא נדרש לדעת באופן מצוין את מבנהו של מטול-הרמונים הנ"ט הקל ואת כל החלקים מהם מורכב הכלי, והטיפול בהם — ולסגל את היכולת להפעילו נכונה — בכל מצב-קרב שהוא.

על המנהיגות —

זכור: רבישת אמנות המנהיגות אינה אלא ענין של סיגול אורח-המעשה מסוימים וטיפוח אותן תכונות יקרות המבטאות בתכליתיות את כשרונותיך הטבעיים. האדם הממוצע הוא מנהיג-כבוה טוב, אם אך יש בו הרצון לעמול כדי להיות מנהיג.

הגנרל-אויט' א. ג. טרודו, ארה"ב

שאלה לחבלנים ותיקים

בעת התקפה משתמשים בבונגלורים לפריצת גדרות-תיל של האויב. היש לך הצעה כיצד להשתמש בבונגלור גם במצב-הגנה?

שאלה למנוסים בשדאות

מחלקתך נשלחת לתוך שטח המכוסה צמחיה סבוכה וגבוהה. פרדסים וחורשות עבותות. הנמצא בעורף האויב, ועליה לפעול משם במשך שבועיים נגד קוי התחבורה של האויב. אינך יכול להמנע במשך שבועיים אלה מהעלאת אש לצורך בישול, ועליך להחליט, אם תעלה את האש ביום, או בלילה. כמפקד המחלקה, מה תהיה החלטתך, ומדוע?

תשובה לשאלה בלוחמת-עיר

(השאלה נתפרסמה ב„צקלון" 85)

ההבדל בין טיהור בית בודד וטיהור שורת בתים הצמודים זה לזה הוא בכך — בשורת בתים צמודים יש קודם כל לטהר מיד את כל הקומות העליונות בכל הבתים, ורק לאחר זאת להתחיל בטיהור כלפי מטה. אם יטהר כל בית לגמרי לפני טיהור הבית הבא, נשקפת הסכנה שהאויב יחזור לקומתו העליונה של בית זה מן הקומה העליונה של הבית הצמוד אליו, מבעד לחורים שהוכנו מראש בכותל המשותף.

מדף הספרים

כ 5 5 י

A. B. Fox : The Power of Small States. The University of Chicago Press, Chicago, Ill., 212 pp., \$ 5.50.

המחברת מנתחת בהרחבה את מאמצייהן של חמש מדינות — תורכיה, פינלנד, נורבגיה, שבדיה וספרד — להשאר ניטרליות בימי מלחמת העולם השנייה, על אף הלחץ הכבד שהפעילו כנגדן שני הצדדים היריבים, כדי שיצטרפו למלחמה. היא מתארת את התנגדותן לכך, ומפרשת מדוע אחדות מהן הצליחו, ואילו אחרות — נכשלו. הפרק המסכם של הספר מעלה את מחשבותיה של המחברת על השפעתן של מדינות קטנות כיום, לאור נסיון העבר. לנוכח אי-הרצון להגיע לידי מלחמה גרעינית משמשים היחסים בין המעצמות הגדולות והמדינות הקטנות כגורם חשוב במאזן הכוחות. כאשר מדינה קטנה קושרת עצמה לחלוטין עם אחד הצדדים, היא מאבדת את מרחב-התמרון הדיפלומטי שלה — ועל כן רואים אנו לעיתים כיצד מדינות קטנות, החברות בברית-הגנה, כגון בנאטיה, פורקות-עול כפעם בפעם. טובת המדינות הקטנות דורשת, לדעת המחברת, כי לא יהיה אנון-כוחות בין המעצמות הגדולות. הספר בכללו לוקה בפשטנות יתרה בהצגת הבעיות הגיוניות בו, אך מיטיב הוא להעלות את הפוטנציה של מדינה קטנה כיום.

י ב ה

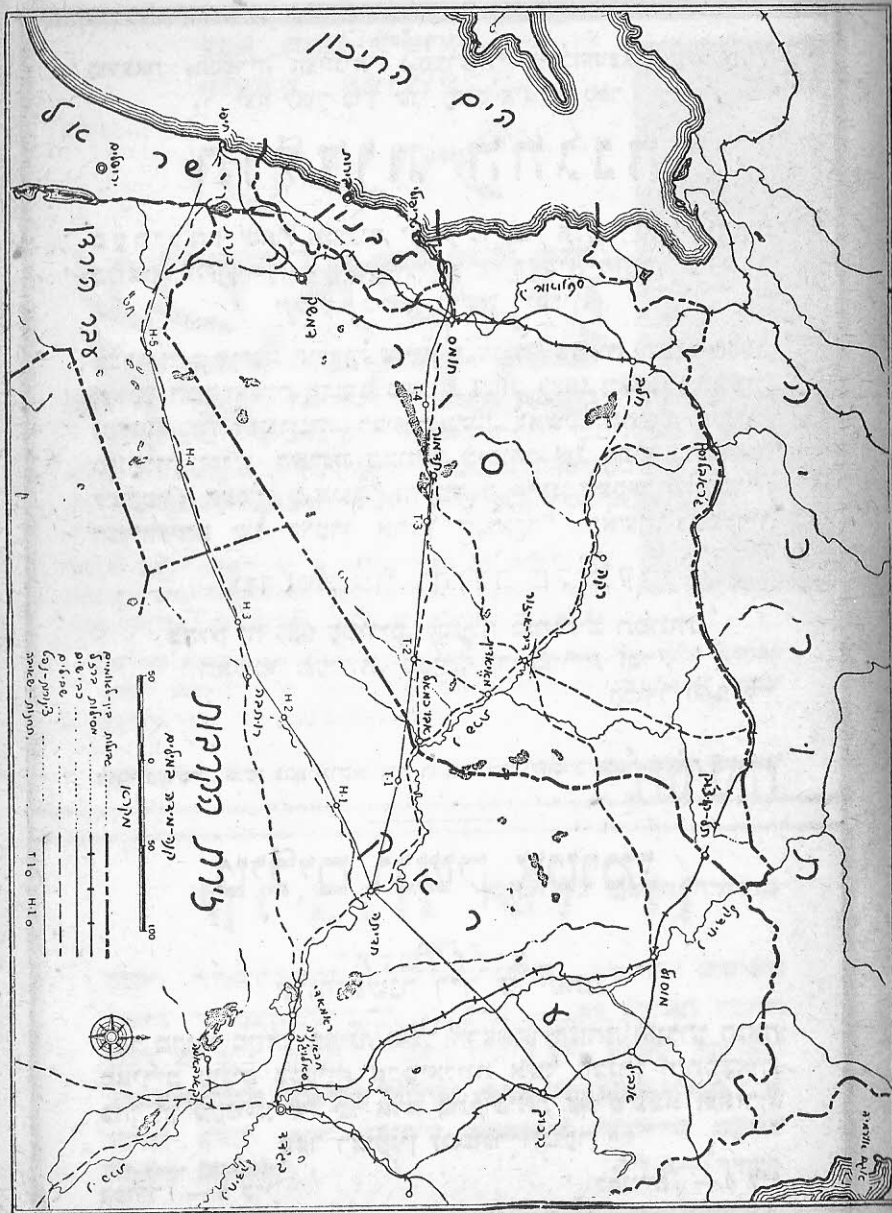
J. D. Sanderson : Behind Enemy Lines. D. Van Nostrand Co., Inc., Princeton, N. Y., 322 pp., \$ 4.95.

המחבר שימש קצין מודיעין במלחמת העולם השנייה, וככתב נודד לאחריה. סגולות המודיעין והכתיבה המצוינות שלו חברו יחדיו בספר זה, המגולל לפנינו עשר פרשיות של פעולות מאחורי קוי האויב — הן פעולות של כוחות בעלות-הברית והן פעולות של כוחות הציר, הן פעולות איגודי-כוחות גדולים והן פעולות יחיד. כחוט השני עוברות בכל הפרשיות הגבורה, התושיה וההקרבה של האנשים הפשוטים, שלקחו חבל בהן.

א ו י ר

M. Caidin : Spaceport U.S.A. E.P. Dutton & Company, Inc., New York, 380 pp., \$ 4.95.

תולדות כף קאנאבראל והמרכז לגיסויי טילים של חיל-האוויר האמריקני — שהוא מתקן-הטילים הגדול ביותר מערבה ממסך-הברזל. המחבר מביא תיאורים מפי עדי ראיה על

ניסויים רביי-מתח של הטילים לדגמייהם השונים, ופותח לקורא אשנב להכנות המרובות עד לאין ספור, הדרושות להבטחת הצלחתו של הניסוי. גידוונות, כמו כן, הנטיית השונות בחוגי המומחים בדבר דרכי פיתוח הטילים בעתיד.

Bodo Herzog : Die Deutschen U-Boote, 1906—1945. Munich: J.F. Lehmanns, 1959. Illustrated, 234 pp., \$ 4.50.

צי הצוללות הגרמני בשתי מלחמות העולם עובר לעיני הקורא כבמפגן ממש — הודות ללמעלה ממאה תצלומי-מוספת של דגמי צוללות, ולפרוט ההשגים של כל דגם ודגם. המחבר נחשב לאחד הבולטים שבהיסטוריונים הגרמניים העוסקים בלוחמה ימית, וספרו, המצטיין ביסודיות, מוכיח אמנם יכולת מקצועית מעולה.

Liet-Commander A.S. Lott, U.S.N.: Most Dangerous Sea, United States Naval Institute. Illustrated, 330 pp., \$ 6.00.

תולדות לוחמת המוקשים הימיים בכללותה — ותיאורים מפורטים של מבצעי לוחמת-המוקשים שערך צי ארה"ב במלחמת-העולם השניה ובמלחמת קוריאה. פעולות טיהור המוקשים הן לכאורה מלאכה חדונית ומשעממת, אך לאמתו של דבר נמצאים המטהרים בשכנות מתמדת למות, והספר רצוף פרשיות שלא תספרנה מרוב על מעשי גבורה עילאית והקרבה גדולה. בזירות הפעולה המתוארות בספר מצויה גם זירת היס-התיכון.

Admiral Karl Doenitz : Ten Years and Twenty Days. The World Publishing Company, New York, 1959, Illustrated, Appendices, 490 pp., \$ 6.00.

האדמיראל דאָניץ פיקד במלחמת העולם הראשונה על צוללת גרמנית במימי הים התיכון, ומאז ואילך האמין בכל מאודו, כי הצוללת היא השליטה בעוצמה הימית. במלחמת העולם השניה האמין בנות גם ה"פיהרר", ועל כן העמיד את דאָניץ בראש הצי הגרמני במקום האדמיראל ראָדאָר, שתלה תקותו באניות-מלחמה שעל פניהמים. סיפורו האישי של דאָניץ הוא סיפור על כישלון השיטה בה האמין. עם זאת הוא טוען, כי אילו פתחה גרמניה במלחמה כשלה שלוש מאות צוללות — היה הנצחון כמונח בכיסה. שוכח הוא, כמוכן, כי בניית מספר כה רב של צוללות לפני המלחמה היה בהכרח מביא לזרוז בניית האמצעים הנגד-צוללתיים אצל בעלות הברית.

בהוצאת "הספריה הציונית" ו"מערכות" בית-ההוצאה של צה"ל
יצא לאור כרך שני (חלק א') של ספר

תולדות ההגנה

בעריכת: שאול אמיגור, יצחק בן-צבי, אלעזר גלילי, יהודה סלוצקי. העורך הראשי: פרופ' בן-ציון דינור, מזכיר המערכת: גרשון ריבלין.

בכרך זה: פרשת תולדות ארגון ה"הגנה" בשנות 1920—1936, תאודי התפרצויות הדמים בשנות 1921, 1929 ו-1933; פרשות נעלמות של התגוננות, רכישת נשק, ראשית התעש, פעולות מיוחדות וכו'; הארגון המיוחד מיסודם של חברי "השומר" לשעבר; הפילוג ב"הגנה" והקמת ה"ארגון הצבאי הלאומי"; דמויותיהם של מיסדי ארגון ה"הגנה" וראשוני מפקדיו.

הכרך נכתב בידי יהודה סלוצקי

בחלק זה 625 עמודים, למעלה ממאתים תמונות, תצלומי תעודות, מפות, קריקטורות וכו'.

המחיר 9.60 ל"י

מגויי מערכות, אנשי צבא ונושאי אות ההגנה יוכלו לרכוש הספר בהנחה מיוחדת.

טילים ונשק אטומי

מאת

אלוף-משנה ד"ר ש. יפתח

ספר מקורי מיוחד במינו, אשר הרצאתו הנוחה וצורתו הנאה מאירים עינים כבעיות אקטואליות אשר הבנתן והתמצאות בהן הן מענייניו של כל אדם בתקופתנו, כאיש-צבא וכאזרח. ספר רבי-ענין למבוגר ולנוער.

למנויים: 4.— ל"י

המחיר: 5.— ל"י

הופיע

"חטיבת גבעתי במלחמת הקוממיות"

ליקט וכתב רס"ן א. איילון

תיאורים רבי-ענין ועזים של מלחמת חטיבת הדרום, רשומים מפי לוחמי החטיבה ומגויי הישובים, מלוויים בתמונות רבות, מפות מפורטות ומסמכים רבי-ערך.
לאנשי צבא, מגויי "מערכות" וותיקי החטיבה — הנחה.

* * *

הופיעה

מהדורה חדשה של הספר

"אילן ושלח"

דרך הקרבות של חטיבת "גולני"

ספר רבי-ערך על חטיבת "גולני" במלחמת הקוממיות.

למנויים — 6. ל"י

המחיר — 8. ל"י

יבנה חגורת

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

הופיע: —

זכרונות עבדאללה אל-פלח

הכותב, אחד המפקדים של הלגיון הערבי, מגלה פרשיות סתומות ממה שנתרחש במחנה הירדנים ומן התככים שבין חצר המלכות ואנשי הצבא.

הקורא הערבי בספרו של ע. אל-תל רואה את צבאות ערב במלחמת ישראל כצבאות עטורין צחון שרק בגלל התערבות הגיורם האימפריאליסטי לא הצליחו להכות את היהודים שוקעל-ירך.

גם הקורא שאינו בקי ביותר בתורת המלחמה יפיק ודאי לקח מעניין מקריאת תיאורי היחסים בעולם הערבי ויוכל להעריך נכונה כמה גילויים מן הנעשה בארצות ערב ואת היחסים בין שליטיהן.

לאנשי צבא ומנויים 4.35 ל"י

המחיר 5.80 ל"י

קרבות שריון

לקחי לוחמת השריון במלחמת העולם השנייה מוסיפים להיות רביענין ורבייערך, גם כיום — ואף לקראת המחר. ספרו של פ. ו. מלנתיין, המציג לקחים אלה ממסעי המלחמה בצפון-אפריקה ובמרחבי אירופה, צוין על ידי הגנרל ס. ל. א. מרשל בתור "אחד הטובים שבספרים הצבאיים בעשור השנים האחרון".

דואר ליטני

